

Düşük Karbon Ekonomisi

Volkan Ş. Ediger

*İzmir Ekonomi Üniversitesi
Enerji Ekonomisi Profesörü ve Araştırma ve Lisansüstü Politikalar Direktörü*

“Düşük Karbon Emisyonlu Enerji” ya da kısaca “Temiz Enerji”, artık birçok olguyla test edilmiş olup geçerliliği basit kanıtlarla tartışılmayacak düzeydedir. Karbondioksit başta olmak üzere sera gazı adını verdiğimiz zararlı gazların atmosferde yoğunlaşmasının yerküre üzerinde çok ciddi iklim değişikliklerine yol açtığı, bu değişikliklerin de ekosistemi olumsuz yönde etkileyerek insanlığın geleceğini tehdit ettiği bilimsel bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Bunun başlıca nedeni olarak da, fosil yakıt ağırlıklı enerji sistemimizin doğanın kaldırma kapasitesinin ötesinde sera gazı ürettiği gösterilmektedir. Bu gerçekler, XX. yüzyılın başlarından beri gelişmekte olan ve merkezinde “birey yerine toplum”, “günümüz yerine gelecek” değerlerini bulandıran “sürdürülebilirlik” görüşünü çağımızın en başta gelen paradigması haline getirmiştir.

Bu paradigmayı daha iyi anlayabilmek için içinde bulunduğumuz çağ, fosil yakıt ağırlıklı enerji sistemden düşük karbon emisyonlu sisteme geçiş olarak düşünmek gerekmektedir. Halen etkisini bütün ekonomik sistemimizde hissettiğimiz doğal gaz da bir geçiş yakıtı olarak düşünülmelidir. Doğal gaz, kömür ve petrol gibi diğer fosil yakıtlara göre hem daha düşük zararlı gaz salımına sahiptir hem de fiyatına göre daha fazla kalori vermekte yani daha verimli olmakta ve önemli ölçüde kullanım kolaylığı sağlamaktadır.

Fakat doğal gazın bir geçiş dönemi yakıtı olduğu ve yakıtlardaki karbon oranı azalırken hidrojen oranının artması şeklinde özetleyebileceğimiz ve “dekarbonizasyon” adını da verdiğimiz enerji evrimi sonundaki nihai hedefimiz mutlaka hidrojen zengin ve düşük hatta sıfır emisyonlu bir dönem olacaktır. Aslında enerjideki bu evrimin dereceli olarak gelişmediği ve bir anlamda sıçramalı bir aşama kaydedilmekte olduğu, yani bunun toplumların ekonominin ve sosyal yaşamının bütün dinamiklerini derinden etkileyecek olduğunu da görmek gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında sorunu sadece “enerji ve çevre” kalıbı içinde görmenin doğru olmayacağı da ortaya çıkmaktadır. Sorun evrenseldir ve bütün ülkelerle devlet ve özel sektörün ana yapılarını derinden etkileyecektir. Burada önemli olan bu devrimsel değişimine ayak uydurup uyduramamaktır. Başta bilim-teknoloji olmak üzere ekonominin bütün kurumlarıyla bu devrime ayak uydurabilenlerin XXI. yüzyılın kazananları arasında gireceği, devrimin farkına geç varanların ise dönemi asgari karla ya da kayıplarla kapatacağı bir gerçektir.

Kömür ve petrol çağlarını asırlık farklarla kaçıran ülkemizin, bu seferki enerji devriminden istifade etmesini sağlayacak birçok avantajları bulunmaktadır. Bu avantajların başında çağın gerektiği insan ve doğal kaynaklarına önemli ölçüde sahip olunması ile ülkenin coğrafik konumu gelmektedir. Türkiye’nin bu avantajlardan azami ölçüde yararlanarak yeni çağda hak ettiği yeri almasına yönelik politikaların geliştirilerek eşgüdüm içinde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bunun için de en önce konuyu “Küresel iklim değişikliği” içinden çıkararak vizyoner ve sistemik bir bakış açısıyla değerlendirmek en akıllıca yöntem olacaktır.